

Nytt bygg for fremtidens kunst og designutdanning

A new Building for the Arts and Design Education of the Future

Nina Malterud
Rector

6

Utfordringen

I planleggingen av Kunsthøgskolen i Bergen må det først og fremst tas hensyn til institusjonens komplekse struktur. Kravene om fleksibilitet, funksjonalitet, åpenhet innad og offentlighet utad skal ligge til grunn.

Samtidig må nettopp en kunsthøgskole gi rom for kreativ nytenking.

Som signalbygg skal den fremtidige Kunsthøgskolen i Bergen gi et særpreget bidrag til bybildet i Bergen og markere institusjonens posisjon i bybildet og regionen. (Byggeprogrammet 2005, kap. 04)

Programmet tar utgangspunkt i tematisk gruppering av funksjoner som i minst mulig grad er bundet opp i dagens organisatoriske struktur, og hvor fleksibilitet, generalitet og faglig synergieffekt er tillagt stor vekt. Dette er ikke minst gjort for å åpne opp for endringer i framtida. Kunsthøgskolens organisasjon og fagområdestruktur vil endre seg, kunst og design vil endre seg og verktøyet for å skape denne kunsten vil endre seg. (Byggeprogrammet 2005, kap. 10.1)

61 arkitektfirmaer, omkring halvparten fra andre land enn Norge, meldte sin interesse da ”Begrenset plan- og designkonkurranse” ble internasjonalt utlyst vinteren

The Challenge

When planning the new building for Bergen National Academy of Arts, the institution's complex structure is a factor which must be taken into account. Requirements regarding flexibility, functionality, internal openness and public access will form the basis.

And being precisely that, an academy of arts, it must also give room for creative and new thinking.

As a symbolic building, the future National Academy of the Arts in Bergen will provide for a distinct contribution in the urban landscape in Bergen and demonstrate the institution's position in the cityscape and the region.

(The Building Programme 2005, Chapter 04)

The programme is based on a thematic grouping of functions that are as little as possible tied up of the current organisational structure and where flexibility, generality and an academic synergy effect have been emphasised to a great extent. This is mostly done in order to open up for future changes. The academy's organisation and subject area structure will change, art and design will change and the tools to create this art will change.

(The Building Programme 2005, Chapter 10.1)

2005. Gjennom en utvelgelsesprosess hvor også intervju inngikk, ble syv firmaer invitert inn i konkurransen. I juryen deltok fem fra Statsbygg, rektor og direktør fra KHiB, samt to eksterne arkitekter oppnevnt fra Norske arkitekters landsforbund (NAL). Juryleder var adm. dir. Øivind Christoffersen fra Statsbygg.

«Vinneren er Snøhetta AS»

Da resultatet ble offentliggjort 24. juni, viste det seg at en av de to norske deltakerne hadde vunnet den anonyme konkurransen. Det ble gitt hedrende omtale til Benisch, Benisch & Partner (Stuttgart) i samarbeid med Rambøll Norge AS, og Brisac Gonzales Architects (London). Øvrige deltakere var LPO arkitektur & design (Oslo), Schmidt, Hammer & Lassen (Århus) og Benthem Crouwel Architekten (Amsterdam). Et forslag ble avvist før juryering.

Utkastet ble beskrevet av juryen som friskt og viljesterkt, og fikk særlig ros for å ha arbeidet med tilpassing til de stedlige topografiske forhold. Byggets form og plassering utnytter tomtens maksimalt og gir to forskjellige uterom: den skjermete Studentallmenningen som gir muligheter for arbeid ute, og den offentlige Kunstallmenningen i forbindelse med hovedinngang, kafé, auditorium, galleri og bibliotek. Kunstallmenningen ses i sammenheng med den foreslalte Byallmenningen mellom Møllendalsveien og Store Lungegårdsvann.

Bygget har to hovedelementer: en fire etasjes bygningskropp mest mulig nøktern og rasjonell, og et delvis transparent tak som spenner både over bygget og deler av plassene. Studentallmenningen er lagt i flere terrasser og vil med tak over kunne utnyttes store deler av året. Takets skulpturelle form vil ivareta byggets signalfunksjon, og vil i mørke fremstå som en lysende form. For byggets indre liv tenkes arkitekturen mest mulig funksjonell og minst mulig ekspressiv – for å gi plass til det egne uttrykket i kunsthøg-skolens faglige aktiviteter.

7

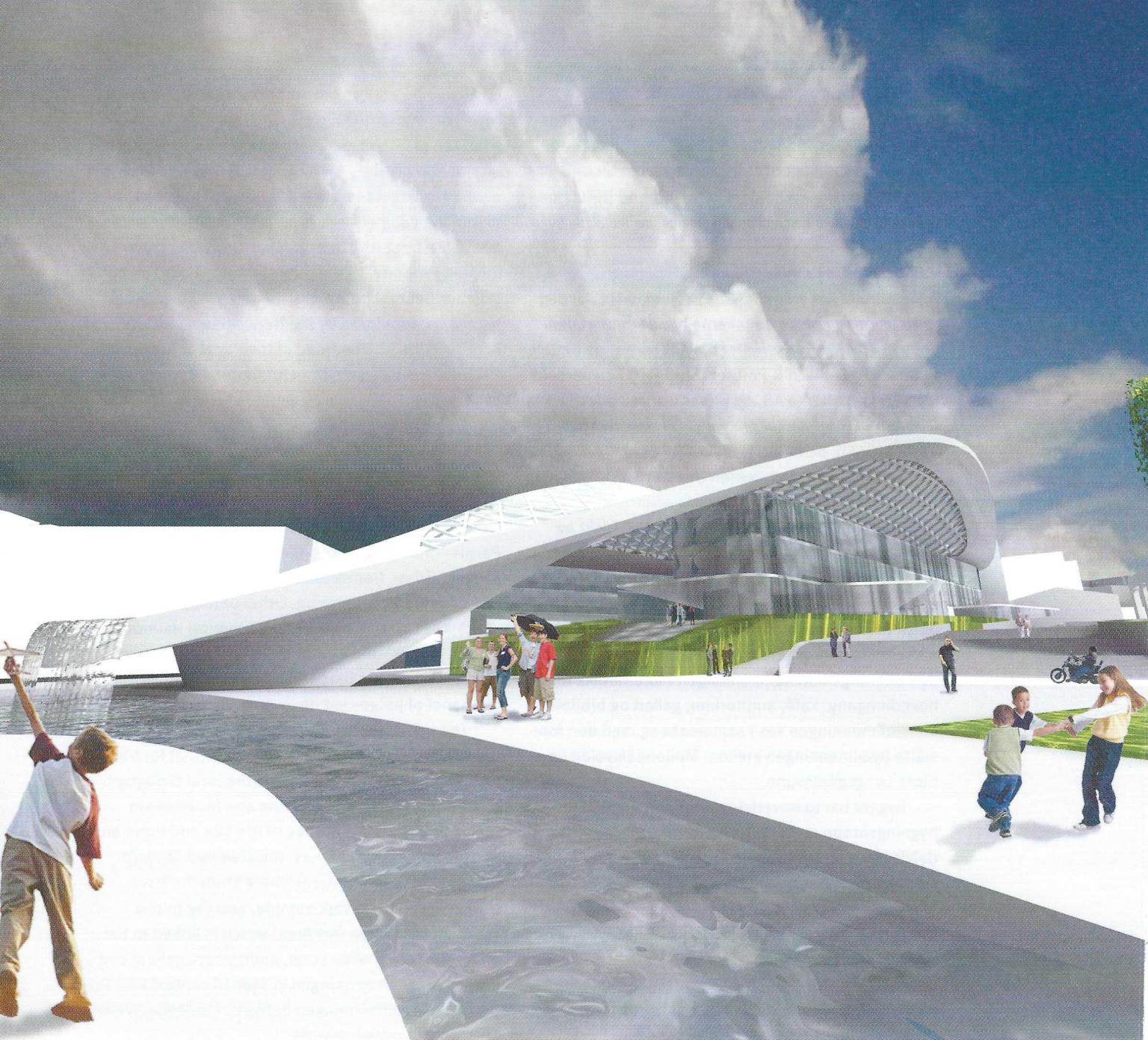
61 architects' offices, about half of them from other countries than Norway, reported their interest when a limited plan and design competition was published internationally the winter of 2005. In a selection process including interviews, seven offices were invited to join the competition. There were five participants from Statsbygg (the Directorate of Public Construction and Property) in the panel of judges, Rector and Director General from KHiB, as well as two external architects appointed by the Norwegian Association of Architects (NAL). The Head of the Panel of Judges was Øivind Christoffersen, Director General from Statsbygg.

”The Winner is Snøhetta AS”

When the result was announced on 24. June we realised that one of the two Norwegian participants had won the anonymous competition. Benisch, Benisch & Partner (Stuttgart) in cooperation with Rambøll Norge AS, and Brisac Gonzales Architects (London) were given honourable mention. Other participants were LPO arkitektur & design (Oslo), Schmidt, Hammer & Lassen (Århus) and Benthem Crouwel Architekten (Amsterdam). One proposition was rejected before the panel of judges sat down to select a winner.

The panel described the proposal as fresh and determined, and gave it credit in particular for having worked to adjust the building to the local topographic conditions. The building's form and location are taking maximum advantage of the site and there are two types of outdoor areas: the shielded Studentallmenning (Student Area) where students have the opportunity to work outside, and the public Kunstallmenningen (Art Area) which is linked to the main entrance, coffee shop, auditorium, gallery and library. Kunstallmenningen is seen in context with the proposed Byallmenningen between Møllendalsveien and Store Lungegårdsvann.

The building consists of two main elements: a

Modell of the Academy seen from the proposed "Byalmenningen" ("City Area") between Møllendalsveien and Store Lungegårdsvann. "Kunstalmenningen" ("Art Area") with the main entrance to the right. Ill. Snøhetta AS

Høsten 2005 kunne den krevende skisseprosjekt-fasen starte, med Statsbygg, Snøhetta, KHiB og konsernfirmaet Opticonsult som deltagere.

Møllendal – et nytt sentrumsområde

I høringsutkastet til ny kommunedelplan for Møllendal er det et uttrykt mål å utvikle en helhetlig strategi for en mer bymessig utvikling av området. Området er i transformasjon, og både kommunedelplan og reguleringssplaner er virkemidler i styring av utviklingen.

Konkurranseforslagene for ny kunsthøgskole skulle ikke bare vise eget hus, men også forholdet til omkringliggende eiendommer og de offentlige byrommene. I utkastet til kommunedelplan var det tatt høyde for at utfallet av konkurransen skulle få innflytelse på videre planer for området. Snøhetta's winning proposal shows that the outcome of the competition will influence future plans for the area. The proposal presents an area between Møllendalsveien and Store Lungegårdsvann which is allocated as a public area, with the outer edges formed by lines of visibility from Møllendalsbakken down to the water and from a potential light-rail train stop north of the academy. The idea is that the entire Fløen/Møllendal area will benefit from a spacious area and a window to the sea.

Kunsthøgskolens lokalisering i Møllendal/Fløen området gir et nytt tyngdepunkt i forhold til nærværende småindustri og boliger. Her er allerede nå kulturelle virksomheter som atelierfellesskapet Flaggfabrikken, Kunstskolen i Bergen, planer for nye øvingslokaler i Hansas tomme haller osv. Kunsthøgskolens tilstedeværelse, utadrettete virksomhet og fokus på nettverksfunksjon for nytablering i området innen kunst/nærings kan bli en betydelig faktor for utvikling i området.

Statsbygg og Kunsthøgskolen i Bergen har tatt initiativ overfor Bergen kommune for å sette i gang forprosjekt for kulturoppfølgingsprogram for Møllendal (KOP), knyttet opp mot planprosessene for området. Statsbygg har gjennom byggingen av ny opera

four floor shell of a building which is very simple and rational, with a partially transparent roof which spans over the building and parts of the outer areas. Studentallmenningen is in several terraces and with a roof over it, it may be used most parts of the year. The roof's sculptural form will maintain the building's symbolic function, and in the dark it will be presented in a bright form. As for the inner life of the building, the architecture will mostly be functional and not as much expressive – in order to give room for the Academy's own expression in its academic activities.

The autumn 2005, the demanding outline project phase started with Statsbygg, Snøhetta, KHiB and the consulting company Opticonsult as participants.

Møllendal – a new Area in the City Centre

In the draft document for a new municipal plan for the area Møllendal, there is an expressed goal to develop an overall strategy for a more urban development of the area. The area is in transformation, and the municipal plan as well as regulation plans are means when controlling the development.

The competition proposals for a new academy of arts should not only show a building, but also present the relationship to nearby properties and public urban areas. In the proposal for the municipal plan, it was taken into account that the outcome of the competition would have influence on future plans for the area. Snøhetta's winning proposal presents an area between Møllendalsveien and Store Lungegårdsvann which is allocated as a public area, with the outer edges formed by lines of visibility from Møllendalsbakken down to the water and from a potential light-rail train stop north of the academy. The idea is that the entire Fløen/Møllendal area will benefit from a spacious area and a window to the sea.

The Academy of Arts' localisation in the Møllendal/Fløen area provides a new point of effort in relation to the current houses and small-scale businesses.

Level 2 according to revised draft February 2006. Level 2 has main entrance at the ground level towards south west and is the Academy's most outward-looking floor. The blue areas constitute "Rooms towards the public", the red are project rooms and student work areas and the green are workshops. Ill. Snøhetta AS

i Bjørvika gjort gode erfaringer med utarbeiding av et forpliktende Kulturoppfølgingsprogram.

KOP vil fokusere på hva som er ønsket framtidig virksomhet knyttet til kultur og næring i området, og hva som er forutsetningene for en slik utvikling. Spesielt interessant vil det være å få klarlagt forhold rundt etablering av kunst- og designrelatert virksomhet. KOP skal konkretisere ambisjoner og forventninger til kulturdimensjonen i den nye bydelen, og gi muligheten for systematisk og kontinuerlig oppfølging fra utredningsfase og videre framover.

11

There are already cultural enterprises located here, such as the studio community Flaggfabrikken, the pre-school Kunstsolen i Bergen, plans for new rehearsal facilities in the brewery Hansa's empty halls, etc. The presence of the Academy of the Arts, its publicity process and focus on networking in order to get new establishments in the areas of arts and industry could be a significant factor for development in the area.

Statsbygg and Bergen National Academy of the Arts have taken the initiative towards the City of Bergen to start a pre-project for a cultural follow-up programme for Møllendal (KOP), related to the planning processes for the area. When building the new opera in Bjørvika in Oslo, Statsbygg has made good experiences with forming a binding cultural follow-up programme.

The programme will focus on the desired future efforts related to culture and industries in the area and which steps that must be taken to create such a development. It will be particularly interesting to throw light upon matters that concerns the establishment of art and design related work. The programme will be concretising ambitions and expectations for a cultural dimension in the new part of the city, and give an opportunity to follow up the reporting phase and further progress systematically and continuously.